

ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ВАРІАТИВНОГО КОМПОНЕНТА ЗМІСТУ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ: НЕДОЛІКИ І ПОМИЛКИ

В. І. Кизенко, к. пед. н.

Сучасні тенденції модернізації змісту освіти викликані, зокрема, потребою системного відображення в змісті профільного навчання завдань особистісного, інтелектуального, фізичного й соціального розвитку особистості. Актуалізуються принципи максимального наближення навчального матеріалу до реалій життя, єдності змісту інваріантної і варіативної складових, гуманізації і гуманітаризації, інтеграції та диференціації, наступності й системності.

Однак деяка непослідовність державної стратегії щодо формування і виконання функції варіативного компонента змісту освіти зумовила нестабільність навчальних планів, недостатнє забезпечення профільного навчання тощо. З іншого боку, наявні слабка підготовка управлінських кадрів (методичних служб, керівників загальноосвітніх навчальних закладів) з питань керівництва і контролю впровадження варіативного компонента змісту освіти та низька готовність учителів і випускників вищих навчальних закладів до викладання предметів, курсів за вибором.

Також у процесі дослідження проблем варіативного компонента змісту освіти у старшій школі з'ясовано, що у процесі його формування й реалізації трапляються певні недоліки і помилки: низький рівень аналітико-прогностичної діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів з питань регіонального та шкільного освітнього компонентів; незначна кількість цільових курсів для вчителів з проблем варіативного компонента змісту освіти; часткове розв'язання питання програмово-методичного забезпечення курсів за вибором допрофільної підготовки; недостатнє навчально-методичне забезпечення варіативного компонента змісту освіти; відсутність належної системи розроблення змісту варіативного освітнього компонента; недостатня відпрацьованість технології та організації експертизи навчально-методичних матеріалів, що розробляються на рівні загальноосвітніх навчальних закладів; нерозв'язаність проблеми вибору профілю

навчання через неадекватну самооцінку учнями, обмаль їхніх знань про переваги того чи того профілю; невідповідність наявної матеріально-технічної бази призначенню варіативного компонента змісту освіти; недостатнє зауважування у змісті освіти загальноосвітньої школи II–III ступенів професійної спрямованості в єдності з позитивною оцінкою здібностей учня, що є його професійним покликанням; довільне комплектування груп учнів, що не сприяє інтеріоризації, переходу до внутрішнього плану існування цілей і цінностей, можливо, ще лише в свідомості школяра.

Отже, за виявлених недоліків і помилок не повно активізується освітня і профільна діяльність учня.

ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЄДНОСТІ ЙОГО ІНВАРІАНТНОЇ І ВАРІАТИВНОЇ СКЛАДОВИХ: АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

С. В. Косянчук, к. пед. н.

Становлення нової моделі системи освіти України потребує, передусім, змін у формулюванні цілей шкільної освіти, які й визначатимуть подальші перетворення й вимагатимуть якісних знань. Отже, йдеться про особистісні якості випускника загальноосвітнього навчального закладу, які допоможуть йому безболісно соціалізуватися, не завдаючи шкоди його індивідуальності. За мінливості світу з його викликами становлення особистості учнів старшої школи має відбуватися за розвитку здатностей пояснювати явища дійсності, оцінювати прояви соціального і духовного життя, розуміти відповідний синергетичний зв'язок. З іншого боку, за трансформаційності та нелінійності соціокультурного розвитку потрібен перехід від орієнтації на науковий опис світу, на формування вміння розв'язувати навчальні проблеми до спрямування учня на розвиток знань, умінь, навичок, без яких унеможлиблюється розв'язання проблем особистісних, соціальних і глобальних, які загрожують виживанню людства. Ми з'ясували, що ціннісно-орієнтаційна проблематика актуалізується в учнів старшої школи. Їхні особистісні установки зазнають змін за розвитку індивідуальних цінностей, за критичного